

ศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ

Capability of Educational Personnel in Schools in Special Development Zone

บรรพต วิรุณราช (Banpot Wiroonrath)

รศ.ดร., วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Assoc. Prof. Dr., Graduate School of Commerce, Burapha University

E-mail: banpot.buu@gmail.com

Received: 9 July 2019

Revised: 1 August 2019

Accepted: 30 September 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้วัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไป และความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ 2) ศึกษาการนำศาสตร์พระราชา 23 ประการ นำมาใช้ในการปฏิบัติต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ และ 3) ศึกษาปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินงานตามแผนและการทบทวนแผนมีอิทธิพลต่อศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บข้อมูลกับ บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ จำนวน 533 คน วิเคราะห์สมมติฐานโดยใช้ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพทั่วไป และความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ มีความรู้ความเข้าใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($= 3.89$) 2) การนำศาสตร์พระราชา 23 ประการ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($= 4.03$) และ 3) ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินงานตามแผนและการทบทวนแผนมีอิทธิพลต่อศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ โดยมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ศักยภาพ, บุคลากรทางการศึกษา, เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ

Abstracts

The research entitled “Capability of Educational Personnel in Schools in Special Development Zone” is intended 1) to study and analyze the general condition and knowledge and understanding of preparing the educational plan, implementation as planned and review of the educational personnel plan in schools in the Special Development Zone; 2) to study the application of the 23 principles of the King's Philosophy into practice in preparing the education plan, implementation as planned and review of the educational personnel plan in the Special Development Zone; and 3) to study factors of preparation of the education plan, planned implementation and review of the plans that influence the capability of educational personnel in schools in the Special Development Zone. The samples who responded to the questionnaire are the educational personnel in schools in the Special Development Zone with a total number of 533 individuals. The tool used to collect the data is the questionnaire. The statistics used in the data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple linear regression.

The results showed that

1) The general condition and knowledge and understanding of the education plan, implementation and review of the educational personnel plan in schools in the Special Development Zone are at a ‘Very Much’ level ($\bar{X} = 3.89$) that is divided into 1) the complete review of the plans ($\bar{X} = 3.95$); 2) the plan preparation ($\bar{X} = 3.94$) and 3) the planned implementation ($\bar{X} = 3.80$).

2) The application of the 23 principles of the King’s Philosophy overall is at a ‘Very Much’ level ($\bar{X} = 4.03$) and the most frequently used 3 principles sorting from the highest value to the lowest value include 1) Know the love of unity ($\bar{X} = 4.36$); 2) Integrity, honesty and sincerity ($\bar{X} = 4.35$) and 3) Work happily ($\bar{X} = 4.32$).

3) The factor of plan preparation, planned implementation and review of the plans influencing the capability of educational personnel in schools in the Special Development Zone.

Keywords: Monitoring, Public policy, Security, Development, Southern border provinces

บทนำ

ในช่วงเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2557 รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พลเอกสุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ รับผิดชอบการศึกษาในหลายๆ ระดับของการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษต่างๆ แนะนำให้ ขจรศักดิ์ ไทยประยูร และบรรพต วิรุณราช (2560) วิจัย ต่อมาเมื่อมิถุนายน พ.ศ. 2560 รัฐบาลประกาศให้ 3 จังหวัด คือ ระยอง ชลบุรี และฉะเชิงเทรา เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นเมื่อรวมเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน 10 จังหวัด เขตเศรษฐกิจพิเศษ 3 เหลี่ยมมั่นคงมั่งคั่งยั่งยืน และเขตเศรษฐกิจพิเศษทั้งหมดเป็น 16 จังหวัด และหากรวมเขตการศึกษาชายแดน ที่มีโอกาสค้าขายและทำธุรกิจกับต่างประเทศมากกว่าจังหวัดอื่นๆ อีกทั้งอยู่ในความรับผิดชอบของ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พลเอกสุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ ด้วย รวมทั้งหมด 16 จังหวัด

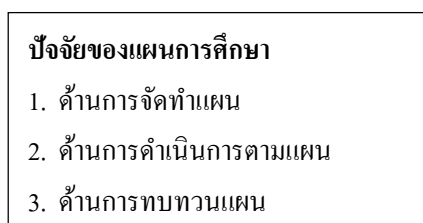
อย่างไรก็ตาม วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ ได้รับคำแนะนำให้ดำเนินการวิจัย และฝึกอบรมครูผู้สอนในเขตเศรษฐกิจพิเศษควรที่จะดำเนินการศึกษาต่อเนื่องจากครูผู้สอนมีศักยภาพในด้านวิชาบริหารธุรกิจเพียงใด และมีวิธีพัฒนาครูให้มีศักยภาพได้โดยวิธีใดบ้าง โดยเริ่มจากการศึกษาเรื่องแผนและการนำหลักการทรงงานในหลวงรัชกาลที่ 9 มาเป็นสิ่งดำเนินการว่ามีความก้าวหน้า การจัดทำแผนมีการใช้หลักทรงงาน 23 ประการ มากน้อยเพียงใด เพื่อจะมีการขับเคลื่อนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพทั่วไป และความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ
2. ศึกษาการนำศาสตร์พระราชา 23 ประการ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ
3. ศึกษาปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินงานตามแผนและการทบทวนแผนมีอิทธิพลต่อศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

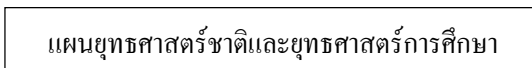
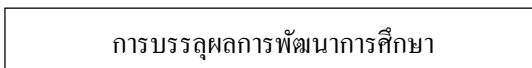
ตัวแปรอิสระ

H 1

H 2

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา ทั้งในเรื่องการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการบริหารงานและปัจจัยของแผนการศึกษา

Deming (1986) ได้ให้แนวคิดการบริหารงานว่าจะต้องเริ่มจากการวางแผน แล้วดำเนินการตามแผน จากนั้นติดตามประเมินผล และสุดท้ายสรุปผล เมื่อสรุปผลแล้วให้ปรับปรุงแล้วนำไปวางแผนใหม่ ดำเนินการใหม่ ติดตามใหม่ สรุปใหม่ และนำไปวางแผนใหม่ เช่นนี้ไปเรื่อยๆ สำหรับแนวคิดการดำเนินงานแบบทวน สามารถกำหนดให้เป็นปัจจัยของแผนการศึกษา ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ วางแผน ดำเนินการ วางแผน และทบทวนแผนเป็นระยะๆ (สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์, 2560) โดยสรุปในการจัดการศึกษาพื้นที่พิเศษ จะต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมดำเนินการวางแผน และดำเนินการตามแผน จากนั้นนำมาทบทวน เพื่อหาประเด็นที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา กล่าวโดยสรุปในการจัดการศึกษาพื้นที่พิเศษจะต้องมีการวางแผนให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมดำเนินการวางแผน และดำเนินการตามแผน จากนั้นนำมาทบทวน เพื่อหาประเด็นที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา

แผนยุทธศาสตร์การศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษ

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตมีผู้รู้ให้ความหมายและลักษณะไว้ คือ การที่ทุกคน ทุกวัยตั้งแต่เด็กถึงผู้สูงอายุ จะต้องมีการเรียนรู้ เพื่อให้การดำรงชีวิต อาชีพของตนเองเข้ากับสภาพแวดล้อมที่ถูกพัฒนาขึ้นตามยุคสมัย ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ประกอบอาชีพได้ในสภาพโอกาสที่เอื้ออำนวย (UNESCO, 2014; Galbraith, 1992; Peterson, 1975)

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี

จากรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2560 กำหนดให้ทุกส่วนราชการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2560) ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ความมั่นคง, ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความสามารถในการแข่งขัน, ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน, ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม, ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม, ยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ดังนั้น การจัดทำแผนการศึกษา และโครงการทางการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับ 6 ยุทธศาสตร์ อย่างหนึ่งอย่างใด จึงจะได้งบประมาณจากภาครัฐ

แผนการศึกษาแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ชาติ (National strategy) มาเป็นกรอบความคิดสำคัญในการจัดทำแผน การศึกษาแห่งชาติ

วิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมาย เป้าหมาย ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ของแผนการศึกษาแห่งชาติเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspiration) 5 ประการ ซึ่งมีตัวชี้วัดเพื่อการบรรลุเป้าหมาย 53 ตัวชี้วัด ประกอบด้วยเป้าหมายและตัวชี้วัดที่สำคัญ ดังนี้

1. ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access)
2. ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับบริการการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity)
3. ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality)
4. ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย (Efficiency)
5. ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy) และมียุทธศาสตร์การศึกษาแห่งชาติที่ต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 6 ประการคือ

ยุทธศาสตร์ที่ 1: การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 3: การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

ยุทธศาสตร์ที่ 4: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5: การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6: การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา

แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาศักยภาพ

McClelland นักจิตวิทยาแห่งมหาวิทยาลัยฮาวาร์ดเมื่อปี ค.ศ. 1960 ซึ่งกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (Excellent performer) ในองค์กรกับระดับทักษะความรู้ความสามารถ โดยกล่าวว่าการวัด IQ และการทดสอบบุคลิกภาพยังไม่ครอบคลุมต้องอาศัยปัจจัยอื่นช่วยด้วย ต่อมา ในปี ค.ศ. 1970 US state department ได้ติดต่อบริษัท McBer ซึ่งแมคเคิลแลนดเป็นผู้บริหารอยู่ สร้างเครื่องมือใหม่เป็นเครื่องมือประเมินที่ค้นหาผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานดีซึ่งแมคเคิลแลนดเรียกว่าสมรรถนะ (Competency) จากนั้นในปี ค.ศ. 1982 Richard Boyatzis ได้เขียนหนังสือชื่อ The competent manager: A model of effective performance และได้นิยามคำว่า Competencies เป็นความสามารถในงานหรือเป็นคุณลักษณะที่อยู่ภายในบุคคลที่นำไปสู่การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและในปี ค.ศ. 1994 Gary Hamel และ C.K.Prahalad ได้เขียนหนังสือชื่อ Competing for the future ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดที่สำคัญคือ Core competencies เป็นความสามารถหลักของธุรกิจซึ่งถือว่าการประกอบธุรกิจนั้นจะต้องมีเนื้อหาสาระหลัก เช่น พื้นฐานความรู้ทักษะและความสามารถในการทำงานอะไร ได้บ้างและอยู่ในระดับใดจึงทำงานได้มีประสิทธิภาพสูงสุดตรงตามความต้องการขององค์กร

การบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา โดยใช้การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

หลักการพัฒนาตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คือ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา มาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการสร้างคุณค่าร่วม Creating shared value (CSV) นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable development)

สุเมธ ตันติเวชกุล (2560) กล่าวว่า หลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ทรงยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชนและการพัฒนาคนเป็นสำคัญ นับเป็นกระบวนการทำงานแบบบูรณาการและกระบวนการคิดบนฐานรากของ “การเข้าใจมนุษย์” ทำให้ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” โดยงานจะสำเร็จนั้น ต้องใช้การสื่อสารสองทางทั้งไปและกลับ เพราะเมื่อต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน ต่างฝ่ายอยากจะเข้าถึงกันแล้ว การพัฒนาเป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย ส่งผลให้งานประสบความสำเร็จ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล (2557) ศึกษาเรื่อง การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผลการศึกษาพบว่า การกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานเปลี่ยนแปลงแก้ไขผลการปฏิบัติงาน หลังจากผู้ปฏิบัติงานได้ทำงานมาระยะหนึ่ง ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความภูมิใจและจะประสบความสำเร็จในการทำงานให้ตรงตามที่วางแผนงานไว้

ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล (2557) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทางการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเป็นการพัฒนาขีดความสามารถหรือการพัฒนาตนเองของผู้เรียน โดยสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง คิดและแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง และพร้อมที่จะเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

สุภาพร หมั่นหาทรัพย์ (2560) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 วิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงองค์ประกอบทางการสื่อสารที่ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ เรียงตามลำดับคือ 1) เนื้อหาของสาร 2) ช่องทางการสื่อสาร 3) ผู้ส่งสาร 4) ผู้รับสาร

ลลิต ถนอมสิงห์ (2557) ศึกษาเรื่อง หลักการทรงงานและองค์กรแห่งการเรียนรู้นำไปสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า คนส่วนใหญ่เชื่อมั่นและรู้จักเศรษฐกิจพอเพียง นำมาประยุกต์ใช้กับการทำงาน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

Morioka and Carvalho (2016) ศึกษาเรื่อง การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบต่อกรอบแนวคิดเพื่อการบูรณาการประสิทธิภาพการพัฒนาอย่างยั่งยืนเข้ากับธุรกิจ ค้นพบว่า ทุกองค์กรเน้นการมีส่วนร่วม และค้นพบกรอบแนวคิดสามระดับ ได้แก่ หนึ่ง คือหลักการเพื่อความยั่งยืน ข้อที่สอง ประกอบด้วยแกนหลักที่ยั่งยืนและองค์ประกอบทางธุรกิจซึ่งเป็นกระบวนการและการปฏิบัติความสามารถในการนำเสนอ ข้อที่สาม ปัจจัยด้านบริบท หมายถึง ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อระดับก่อนหน้าที่กล่าวมาข้างต้น

Pinto (2017) ศึกษาเรื่อง กรอบการทำงานแบบ Multifocal สำหรับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ค้นพบว่า การวิจัยขององค์กรที่ยั่งยืนซึ่งครอบคลุมหัวข้อต่างๆ เช่น ทฤษฎีสถาบัน มุมมองทรัพยากรตามทฤษฎี ทฤษฎีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรอบและทฤษฎีเกี่ยวกับเส้นขนาน การพัฒนากรอบงาน Multifocal สำหรับการพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดใหม่ เช่น การจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแบบสองฝ่ายที่สมดุล และวิธีการที่แตกต่างออกไปในการออกแบบองค์กร ทำให้กรณีศึกษาที่ Icehotel ใน Jukkasjarvi, ประเทศสวีเดน เป็นองค์กรที่มีความยั่งยืนและแสดงหลักฐานว่าองค์กรนี้ ได้แสดงออกทุกด้านเกี่ยวกับทฤษฎีที่กล่าวมาในเอกสารนี้

Baumgartner and Rauter (2017) ศึกษาเรื่อง มุมมองเชิงกลยุทธ์ของการจัดการความยั่งยืนขององค์กรเพื่อพัฒนาองค์กรที่ยั่งยืน ให้แนวคิดว่าการพัฒนาอย่างยั่งยืนหมายถึงการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการของปัจจุบัน

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรทางการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา 4 พื้นที่ ได้แก่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เขตเศรษฐกิจชายแดน เขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เขตโรงเรียนชายแดน และเขตโรงเรียนชายแดนใต้ จำนวน 2,330 คน ที่มีส่วนในการจัดทำแผน และใช้แผน (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2560) กลุ่มตัวอย่างคำนวณจากสูตรการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เพื่อเพิ่มความแม่นยำ ผู้วิจัยเก็บกลุ่มตัวอย่างจำนวน 533คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามการพัฒนาศึกษาของประเทศไทยสร้างขึ้น โดยประยุกต์จากแนวคิด (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2559; พระราชกฤษฎีกา รัฐธรรมนูญ, 2560; นโยบายรัฐบาล, 2557)

เครื่องมือวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนที่เป็นระบบตามหลักวิชาการ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งพัฒนาขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ทำการตรวจสอบความตรง (Validity) ใช้วิธีตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาแบบ IOC (Item-objective congruence index: IOC) ผลการตรวจสอบความตรงรายข้อ ทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสอบถามมีความตรงเชิงเนื้อหาที่ดี (Champion et al., 2005; Polit & Back, 2006) จากนั้นทดสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลอง (Try out) จำนวน 30 คน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ที่ใช้วัดความเที่ยงของเครื่องมือ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 คือ ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 คือ การเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจก่อนที่จะมาร่วมจัดทำแผนการศึกษา ปฏิบัติตามแผน และทบทวนแผน และจากนโยบายและการนำปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ ตอนที่ 3 การบรรลุผลการพัฒนาศึกษา ตอนที่ 4 หลักการทรงงานของรัชกาลที่ 9 และตอนที่ 5 แผนยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา ซึ่งค่า Cronbach's alpha มีค่าเท่ากับ 0.86 ข้อคำถามทั้งหมดใช้มาตราวัดแบบ 5-point Likert Scale (1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง) (Likert, 1932; Gregory, 2015)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแบบขั้นตอน (Multiple linear regression analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยโดยแยกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป และ ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

จากการสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่เป็นระดับผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 รองลงมาเป็นบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 กรรมการการศึกษาจังหวัด จำนวน 86 คนคิดเป็นร้อยละ 16.1 ผู้สอน จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 13.7 และศึกษานิเทศก์ จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 ส่วนใหญ่อยู่ในเขตโรงเรียนชายแดน จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 เขตเศรษฐกิจชายแดน จำนวน 140 คนคิดเป็นร้อยละ 26.3 เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 20.6, เขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยม มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 8.8 และเขตโรงเรียนชายแดนใต้ จำนวน 24 คนคิดเป็นร้อยละ 4.5 ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมประชุมร่วมจัดทำแผนและทบทวนแผนการศึกษากระทรวงศึกษาเป็นเจ้าภาพโครงการนำของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 52.2 เคยเข้าร่วม 1 ครั้ง จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 เคยเข้าร่วม 2 ครั้ง จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 เคยเข้าร่วม 3 ครั้ง จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และเข้าร่วม 4 ครั้ง จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจก่อนที่จะมาร่วมจัดทำแผนการศึกษา ปฏิบัติตามแผน และทบทวนแผน และจากนโยบายและการนำปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ

จากการสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ก่อนที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนการศึกษาฯ ตามนโยบายและนำมาปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว การจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ย 2.97 การดำเนินการตามแผน มีค่าเฉลี่ย 3.04 และการทบทวนแผนให้ครบ มีค่าเฉลี่ย 3.36และหลังที่จะเข้าร่วมจัดทำแผนการศึกษาฯ ตามนโยบายและนำมาปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว มีค่าเฉลี่ยการจัดทำแผน มีค่าเฉลี่ย 3.94 การดำเนินการตามแผน มีค่าเฉลี่ย 3.80 และการทบทวนแผนให้ครบ มีค่าเฉลี่ย 3.95

3. ผลการวิเคราะห์การบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา

จากการสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคลากรทางการศึกษาเมื่อผ่านกระบวนการอบรมจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน ทำให้มีความเข้าใจมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.95 การดำเนินการจัดประชุมหรือจัดอบรมโดยกระทรวงศึกษาธิการ ทำให้บุคลากรทางการศึกษามีการเข้าถึงแผนการจัดการศึกษาได้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 3.95 และการดำเนินการอย่างจัดประชุมหรือจัดอบรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรทางการศึกษาเกิดการพัฒนาแนวคิดและวิธีการใหม่ๆ ทำให้นักเรียน นักศึกษาเกิดการพัฒนาได้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.01

4. ผลการวิเคราะห์การนำหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดทำแผนการศึกษา

จากการสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีการนำหลักทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ศาสตร์พระราชามาใช้ในการจัดการศึกษา คือ การวางแผน ดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน ทั้ง 23 ข้อ และหลักทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 ศาสตร์พระราชามาที่ถูกนำไปใช้มากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 เศรษฐกิจพอเพียงลำดับที่ 2 ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน ลำดับที่ 3 รู้ รัก สามัคคี

5. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษา

จากการสอบถามข้อมูลความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีระดับการปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์ เรียงลำดับจากมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ ลำดับที่ 1 ค่าเฉลี่ย 4.01 ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษาข้อที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ลำดับที่ 2 ค่าเฉลี่ย 4.00 ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษา ข้อที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางการศึกษา และลำดับที่ 3 ค่าเฉลี่ย 3.97 ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษา ข้อที่ 5 เพื่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา ทั้งในเรื่องการเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

H_0 : ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน ไม่มีอิทธิพลต่อการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา

H_1 : ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนอย่างน้อย 1 ตัว มีอิทธิพลต่อการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ Enter multiple linear regression analysis ทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนให้ครบ กับการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา

Model	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
	B	Std.Error					
ค่าคงที่	1.920	.130		14.740	.000**		
การจัดทำแผน	.191	.049	.219	3.936	.000**	.410	2.439
การดำเนินการตามแผน	.102	.048	.128	2.135	.033**	.349	2.864
การทบทวนแผน	.233	.047	.286	4.965	.000**	.380	2.633
R	.576						
R Square	.331						
Adjusted R Square	.327						
F-ratio	87.356						
Durbin-Watson	1.819						

*P-value<0.05, ** P-value<0.01

จากตารางที่ 1 ผลการตรวจสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Testing for autocorrelation) สามารถทำได้โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน คือ ค่าสถิติ Durbin-Watson โดยพิจารณาว่าค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าระหว่าง 1.50-2.50 (อัญริยา ปราบอริพ่าย, 2547) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Testing multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า Tolerance ถ้าค่า Tolerance มากกว่า 0.1 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Menard, 1995) และพิจารณาจากค่า VIF (Variance inflation factor) ถ้า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Myers, 1995) ซึ่งผลการตรวจสอบเงื่อนไขทางสถิติพบว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่เกิด Multiple linear regression

บรรพต วิรุณราช

ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อการบรรลุผล การพัฒนาการศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่ ปัจจัยการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อ การบรรลุผลการพัฒนาการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยการจัดทำแผนและปัจจัยการดำเนินการตามแผน ตามลำดับ ซึ่งสามารถสร้างสมการการถดถอยพหุเชิงเส้นโดยใช้คะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.920 + 0.191X_1^{**} + 0.102X_2^{**} + 0.233X_3^{**}$$

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา

H_0 : ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน ไม่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา

H_1 : ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนอย่างน้อย 1 ตัว มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ Enter multiple linear regression analysis ทดสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน กับยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์ การศึกษา

Model	Unstandardized coefficients		Standardized coefficients	t	Sig.	Tolerance	VIF
	B	Std. Error	Beta				
ค่าคงที่	2.472	157		15.786	.000**		
การจัดทำแผน	-.001	.155	-.001	-.017	.989	.410	2.439
การดำเนินการตามแผน	.336	.057	.390	5.882	.000**	.349	2.864
การทบทวนแผน	.053	.056	.060	.937	.349	.380	2.633
R	.436						
R Square	.190						
Adjusted R Square	.185						
F-ratio	41.274						
Durbin-Watson	1.988						

*P-value<0.05, ** P-value<0.01

การตารางที่ 2 ผลการตรวจสอบความเป็นอิสระกันของความคลาดเคลื่อน (Testing for autocorrelation) สามารถทำได้โดยใช้วิธีการทดสอบทางสถิติ ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความเป็นอิสระของความคลาดเคลื่อน คือ ค่าสถิติ Durbin-Watson โดยพิจารณาว่าค่าสถิติ Durbin-Watson มีค่าระหว่าง 1.50-2.50 (อังกริยา ปราบอริพ่าย, 2547) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Testing multicollinearity) โดยพิจารณาจากค่า Tolerance ถ้าค่า Tolerance มากกว่า 0.1 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Menard, 1995) และพิจารณาจากค่า VIF (Variance inflation factor) ถ้า VIF น้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปร

อิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง (Myers, 1995) ซึ่งผลการตรวจสอบเงื่อนไขทางสถิติพบว่า ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ไม่เกิด Multiple linear regression

ดังนั้น ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผน มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยที่ ปัจจัยการดำเนินการตามแผน มีผลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษามากที่สุด ส่วนปัจจัยการจัดทำแผนและปัจจัยการทบทวนแผน ไม่มีอิทธิพลต่อยุทธศาสตร์ชาติและยุทธศาสตร์การศึกษา ซึ่งสามารถสร้างสมการการถดถอยพหุเชิงเส้นโดยใช้คะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.472 - 0.001X_1 + 0.336X_2 + 0.053X_3$$

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษางานวิจัยเรื่อง ศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา เขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ สามารถนำมาอภิปรายผลการวิจัยและอ้างอิงจากทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 สภาพทั่วไป และความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 29.8 ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่เขตโรงเรียนชายแดน ร้อยละ 39.8 ระยะเวลาที่ทำงานในพื้นที่ตั้งแต่ 4 ปีขึ้นไป ร้อยละ 68.7 และไม่เคยเข้าร่วมประชุมการจัดทำแผนและทบทวนแผนการศึกษากระทรวงศึกษาเป็นเจ้าภาพ โครงการนำของกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ 52.2

สำหรับความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินงานตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษในภาพรวม พบว่า การจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนให้ครบรอบทุกด้าน มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) เรียงตามลำดับ 3 อันดับ ดังนี้ 1) การทบทวนแผนให้ครบ 2) การจัดทำแผน และ 3) การดำเนินการตามแผนสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2560) กล่าวถึง การบรรลุวิสัยทัศน์ และจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา จะต้องบรรลุเป้าหมาย 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน (Learner aspirations) และเป้าหมายของการจัดการศึกษา (Aspiration) 5 ประการ ได้แก่ 1) ประชากรทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐานอย่างทั่วถึง (Access) 2) ผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้รับการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานอย่างเท่าเทียม (Equity) 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ (Quality) 4) ระบบบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อการลงทุนทาง

การศึกษาที่คุ้มค่าและการบรรลุเป้าหมาย (Efficiency) 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นผลผลิตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Relevancy)

ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่า การจัดทำแผนการศึกษาจังหวัด จังหวัดต้องมีความชัดเจนทางแผนการศึกษาจังหวัด ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน มีเป้าหมายและขั้นตอนการทำงานอย่างชัดเจน มีการทบทวนแผนให้ครบทุกแห่ง ทุกการศึกษา เมื่อผู้ปฏิบัติมีความรู้ ความเข้าใจ จะทำให้การจัดทำแผนบรรลุเป้าหมายทั้งด้านผู้เรียน และด้านการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์ (2560) ให้นโยบายการศึกษาในงานประชุมสัมมนา “มิติการศึกษาพัฒนาพื้นที่พิเศษ เดินหน้าประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เมื่อวันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2560 ที่โรงแรมแอมบาสเดอร์ซีดี จอมเทียน ประเทศไทย โดยเน้นความสามารถในการพัฒนาแผนให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติการด้านการศึกษา ขยายผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้รองรับตามทิศทางการพัฒนาพื้นที่ระดับภาคของรัฐบาล เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาศักยภาพคนต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2 การนำศาสตร์พระราชา 23 ประการ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติต่อการจัดทำแผนการศึกษา การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) โดยเรียงลำดับการนำไปปฏิบัติมากที่สุด 3 อันดับแรก ดังนี้ 1) รู้รักสามัคคี 2) ความซื่อสัตย์ สุจริต จริใจต่อกัน และ 3) ทำงานอย่างมีความสุข โดยลำดับที่ 23 (อันดับสุดท้าย) คือ ระเบิดจากข้างใน ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่าบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญเรื่อง ระเบิดจากข้างในมากขึ้น ลงรายละเอียดของการระเบิดจากข้างในมาใช้จัดทำแผนการศึกษา การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนให้ครบ ตรงตามข้อเสนอแนะของ สุเมธ ตันติเวชกุล (2560) กล่าวว่า หลักการทรงงานของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงยึดการพัฒนาคนเป็นสำคัญ ทรงตรัสว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” คือ สร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนาให้มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาลูกก่อน มิใช่การนำความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้าน ที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัว สอดคล้องกับ สุภาพร หมั่นหาทรัพย์ (2560) ศึกษาเรื่อง การสื่อสารความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวทางพระราชดำริ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีความรู้เรื่อง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ระดับมากที่สุด อย่างไรก็ตาม พบว่า มีการนำองค์ประกอบการสื่อสารความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริ และหลักการทรงงานไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง แตกต่างกับ ลลิต ถนอมสิงห์ (2557) ศึกษาเรื่อง หลักการทรงงานและองค์กรแห่งการเรียนรู้ นำไปสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน ผลการศึกษากับบุคคลที่ทำงานในองค์กรธุรกิจ จำนวน 745 คน พบว่า หลักการทรงงาน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ 2) แก้ปัญหาที่จุดเล็ก 3) ทำตามลำดับขั้น 4) ภูมิสังคม 5) องค์กรรวม 6) ไม่ติดตัวเรา 7) ประหยัด

เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด 8) ทำให้ง่าย 9) มีส่วนร่วม 10) ประโยชน์ส่วนรวม 11) บริการรวมที่จุดเดียว 12) ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ 13) ขาดทุนคือกำไร 14) การพึ่งตนเอง 15) พออยู่พอกิน 16) เศรษฐกิจพอเพียง 17) ซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน 18) ทำงานอย่างมีความสุข 19) ความเพียร 20) รู้รักสามัคคี มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ และความสำเร็จขององค์กรแห่งความยั่งยืน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินงานตามแผนและการทบทวนแผนมีอิทธิพลต่อศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ สามารถแยกประเด็นศักยภาพของบุคลากรทางการศึกษาออกเป็น 2 ข้อ ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนมีอิทธิพลต่อการบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา โดยปัจจัยด้านการจัดทำแผน การดำเนินการตามแผน และการทบทวนแผนของบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพื้นที่พิเศษ สามารถนำมาใช้ทำนาย การบรรลุผลการพัฒนาการศึกษา ได้ถูกต้อง ร้อยละ 33.10 สอดคล้องกับ สุเมธ ดันติเวชกุล (2560) กล่าวว่า พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงใช้หลัก “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” เพื่อเป็นการสื่อสารทั้งไปและกลับ หรือเรียกว่า การสื่อสารสองทาง ถ้าสามารถทำความเข้าใจ เช่น เข้าใจผู้คนหลากหลายปัญหา ทั้งด้านกายภาพและวัฒนธรรม เป็นต้น และสามารถเข้าถึง คือ การเข้าถึงปัญหา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ สำเร็จแล้วเรียกว่า “การพัฒนา” จะลงเอยได้อย่างดี เพราะต่างฝ่ายต่างเข้าใจกัน ต่างฝ่ายอยากจะทำถึงกัน และพัฒนาเป็นการตกลงร่วมกันทั้งสองฝ่าย คือ ผู้ให้และผู้รับ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมองว่า หากบุคลากรทางการศึกษามีการทบทวนแผนให้ครบ ด้วยการ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา กับทุกพื้นที่ ทุกภาคส่วน จะช่วยให้การจัดทำแผนการศึกษาจังหวัดมีความชัดเจน ผู้ปฏิบัติมีโอกาสร่วมในการจัดทำแผน ซึ่งการดำเนินการตามแผนจะเป็นขั้นตอน มีเป้าหมายชัดเจน ส่งผลให้บรรลุผลการพัฒนาการศึกษา และจะเกิดการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ชุมชนและการศึกษาต่อไป

2. ปัจจัยด้านการดำเนินการตามแผน มีอิทธิพลต่อ แผนยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษา โดยปัจจัยด้านการดำเนินการตามแผน สามารถนำมาใช้ทำนายแผนยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษาได้ถูกต้องร้อยละ 19 จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมองว่า หากบุคลากรทางการศึกษาส่งเสริมการดำเนินการตามแผน โดยเริ่มจากการดำเนินการตามเป้าหมายที่ชัดเจน เป็นขั้นตอน มีการบูรณาการและการพึ่งพาทุกพื้นที่ ทุกภาคส่วนมีผลทำให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา ผู้เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามแผนยุทธศาสตร์การศึกษา อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาผลการวิจัยในส่วนของระดับปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษาข้อที่ 1 ถึงข้อที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษาข้อที่ 1 ($\bar{x} = 3.91$) เรื่องการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง และยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์การศึกษาข้อที่ 2 ($\bar{x} = 3.91$) เรื่อง การผลิตและการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้น การดำเนินการตามแผนจะต้องเน้นเป้าหมายระบุให้ชัดเจนเรื่องความมั่นคง และขั้นตอนการดำเนินการในแผนต้องเป็นระบบ มีแผนผังหรือเส้นทางเพื่อการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการแข่งขัน

อย่างชัดเจน และมีความสมบูรณ์ส่งผลให้แผนที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ Baumgartner and Rauter (2017) กล่าวว่า การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมที่สอดคล้องกับความต้องการในปัจจุบัน จะต้องมีคำแนะนำที่เป็นรูปธรรม จำต้องได้จริงช่วยให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และสร้างมูลค่าให้กับธุรกิจ สังคม และธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบรรลุผลพัฒนาการศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการต่อ เพราะมีอิทธิพลให้เกิดการพัฒนาการศึกษาสูงขึ้น เรียงตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) เร่งการทบทวนแผนให้ครบ 2) ตรวจสอบความครบถ้วนตามขั้นตอนของการดำเนินการตามแผน และ 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ ความชัดเจนของแผนการศึกษา และตรวจสอบว่าผู้ปฏิบัติมีโอกาสหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการศึกษาหรือไม่ หากไม่มีต้องออกนโยบายหรือข้อกำหนด เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน

2. การจัดทำแผน ต้องสนับสนุนความคิด การลงมือปฏิบัติให้บุคลากรทางการศึกษานำศาสตร์พระราชา จำนวน 23 ประการ มาใช้ให้มาก เพราะมีอิทธิพลให้เกิดการพัฒนาการศึกษาสูงขึ้น

3. กระทรวงศึกษาธิการ ควรสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษานำศาสตร์พระราชา หลักระเบิดจากข้างใน มาใช้ทำแผนปฏิบัติและทบทวนแผนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชนที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเข้าไปพัฒนา มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาลีก่อน ระเบิดจากข้างใน มิใช่ นำบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน ที่ยังไม่มีโอกาสได้เตรียมตัว

4. เป้าหมายของการพัฒนาการศึกษา พัฒนาประเทศไทย ขึ้นอยู่กับการดำเนินการตามแผน ดังนั้น ต้องเน้นให้บุคลากรทางการศึกษาดำเนินงานตามขั้นตอนให้ครบทุกขั้นตอน พยายามให้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ และสนับสนุนการพึ่งพากันในทุกพื้นที่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้เกิดแนวโน้มนำความสำเร็จตามเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนาการศึกษา พัฒนาประเทศ ให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

รายการอ้างอิง

- จรศักดิ์ ไทยประยูร และบรรพต วิรุณราช. (2560). รูปแบบการพัฒนาเนื้อหาแบบบูรณาการเกี่ยวกับความรู้ที่ใช้ในเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 9(2), 331-358.
- ชนกนารถ บุญวัฒน์กุล. (2557). การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสู่การเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.*, 7(2), 15-27.
- ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล. (2557). การเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 6(2), 186-193.
- ลลิต ถนอมสิงห์. (2557). หลักการทรงงานและองค์กรแห่งการเรียนรู้นำไปสู่องค์กรแห่งความยั่งยืน. *วารสารวิชาการ คณะบริหารธุรกิจ*, 9(1), 1-21.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. (2559). *ผลสำเร็จจากแนวพระราชดำริ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *รายงานผลการศึกษารายการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของชาติ*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *ข้อมูลบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์ โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์. (2560). นโยบายการศึกษา. ใน *งานสัมมนาเรื่องมิติการศึกษาพัฒนาพื้นที่พิเศษ เดินหน้าประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนวันที่ 24 กันยายน 2560*. ชลบุรี: โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ซิตี จอมเทียน.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียง: การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุภาพร หมั่นหาทรัพย์. (2560). การสื่อสารความรู้เรื่องการพัฒนาตามแนวพระราชดำริและหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 แก่เยาวชนที่เข้าร่วมโครงการค่ายเยาวชนรู้งานสืบสานพระราชดำริ (RDPA Camp). *วารสารวิทยาลัยพณิชยศาสตร์บูรพาปริทัศน์*, 12(1), 103-128.

- อัจฉริยา ปรามอริฟ้าย. (2547). *เทคนิคการวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS: ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Baumgartner, R. J., & Rauter, R. (2017). Strategic perspectives of corporate sustainability management to develop a sustainable organization. *Journal of Cleaner Production*, 140, 81-92.
- Champion, V., Skinner, C.C., & Menon, U. (2005). Development of a self-efficacy scale for mammography. *Research in Nursing & Health*, 28, 329–336.
- Deming, W. E. (1986). *Out of the crisis*. Cambridge, Mass: Massachusetts Institute of Technology.
- Gregory, R.J. (2015). *Psychological Testing* (7th ed.). Edinburgh Gate: Pearson Education Limited.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. *Archives of Psychology*, 140.
- Menard, S. (1995). *Applied logistic regression analysis*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Myers, R. (1995). *Classical and modern regression with applications*. Boston: Duxbury.
- Morioka, S. N., & Carvalho, M. M. (2016). A systematic literature review towards a conceptual framework for integrating sustainability performance into business. *Journal of Cleaner Production*, 136, 134-146.
- Peterson, G. (1975). *Administrative organization*. New York: Macmillan.
- Pinto, J. (2017). A multifocal framework for developing intentionally sustainable organizations. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, 28, 17-23.
- Polit, D.F., Beck, C.T. (2006). The Content Validity Index: Are You Sure You Know What' Being Reported? Critique and Recommendations. *Research in Nursing & Health*, 29, 489–497.
- UNESCO. (2014). *UNESCO Institute for Statistics Data Centre (database)*, United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Retrieved from <http://stats.uis.unesco.org/accuessed>
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.